

Varde Kommune

Ølgod Børnehus 0-5 år - Skovbrynet

Skovbrynet i Ølgod

Rapporten er hentet: 22-02-2021

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION	3
1.1	Læsevejledning	3
1.2	Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	5
2	DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	6
2.1	Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	6
2.2	Pædagogisk læringsmiljø	7
2.3	Samarbejde med forældre om børns læring	8
2.4	Børn i udsatte positioner	9
2.5	Sammenhæng til børnehaveklassen	10
3	ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	11
3.1	Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	11
3.2	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	11
4	DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	13
4.1	Alsidig personlig udvikling	13
4.2	Social udvikling	14
4.3	Kommunikation og sprog	16
4.4	Krop, sanser og bevægelse	18
4.5	Natur, udeliv og science	19
4.6	Kultur, æstetik og fællesskab	21
5	EVALUERINGSKULTUR	23
5.1	Evalueringskultur	23
5.2	Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	24
6	UDVIKLINGSPLANER	25

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddet pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

Slet ikke	I mindre grad	I nogen grad	I høj grad	I meget høj grad

Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

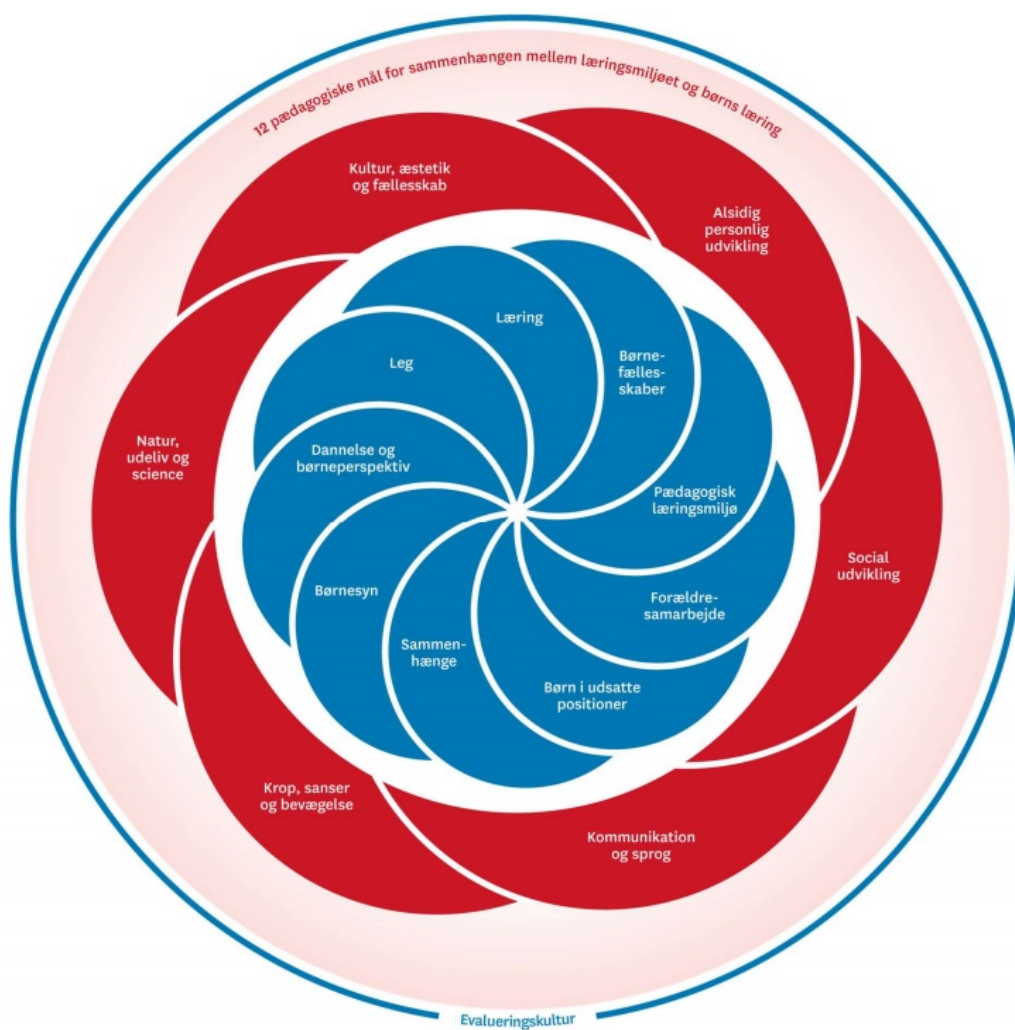
Under afsnitte om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Velkommen til Skovbrynet!

Skovbrynet er et nybygget dagtilbud fra 2012, som fremstår lyst og venligt. Vi har både vuggestue og børnehave. I gennemsnit har vi ca. 24 vuggestuebørn og 140 børnehavebørn hen over året. Børnene er opdelt i vuggestue, samt to børnehave afdelinger "Insekter og Fugle" med fire børnegrupper i hver.

Vi er et dagtilbud hvor leg - udeliv - motorik og sang er i fokus.

Vi ligger i et smørhul med kort afstand til både naturen og bylivet. Vi bruger naturen, som vi har lige uden for døren - vi har skov og krat i nærheden. Grupperne laver ugentlig forskellige naturaktiviteter og besøger forskellige destinationer.

Alle børn har ret til krat!

På legepladsen er der rig mulighed for, at børnene kan boltre sig og udforske deres muligheder via leg, løb, klatre, cykle, grave, spille bold m.m.

Skovbrynet er et inkluderende og forpligtigende fællesskab, hvor vi arbejder med barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse i en anerkendende relation og tidssvarende læringsmiljøer. Alle børn har ret til at føle sig værdsat og få oplevelsen af meningsfuld deltagelse i differentierede sociale fællesskaber. Vi har fokus på en anerkendende tilgang og fællesskabet, vi ved, at det er afgørende for barnets trivsel.

Vi arbejder med Intention til Handling; et pædagogisk redskab som bl.a. betyder, at børnene deles i mindre grupper på ca. 8 børn, så vi på de enkelte børns præmisser, har mulighed for målrettet, at fordybe os indenfor det aktuelle læreplanstema. Vi laver løbende dialogprofiler og sprogvurderinger på børnene, som forældrene også tager del i.

Vi er med i Sangglad, som er et tre årigt projekt, hvor vi i samarbejde med Musikskolen i Varde og Sangens Hus. Sang og musik er en naturlig del af vores dagligdag. **Vi er tosset med musik!** Vi elsker traditioner og højtider. Vi har også vore egne traditioner bl.a. sommerfester, førskolebørnenes fest, legepladsdag m.m. **Kom og vær med!** Vi vil have sjov og glæde i hverdagen.

Vi tager børnenes motoriske udvikling alvorligt, da det er grundlaget for en god trivsel og udvikling. Vi har 2 uddannede motorikvejledere i huset, til at screene børnene og planlægge motoriske tiltag. Hver fredag arbejdes der med "Kroppen på toppen".

Vi prioriterer et godt og åbent samarbejde med forældrene, og vi tilbyder forældresamtaler hvert år. **Vi vil: Være partnere med forældrene - Være medskabere af et åbnet og ærligt samarbejde - Være lyttende og lydhøre.** Der laves forældretilfredshedsundersøgelse i Varde Kommune, så vi sikrer forældrenes stemme.

Vores førskolebørn starter i SFOén omkring d. 15.maj hvert år og der følger en pædagog med fra Børnehaven, således at der kan skabes sammenhæng og tryghed for børnene.

Du er altid velkommen til at kontakte os og aftale et besøg, hvor du kan få en rundvisning og få svar på dine spørgsmål.

Vi vil så gerne fortælle dig det hele!

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børn er kompetente og selvstændige individer og har egne meninger, værdier og handlemåder, som bør respekteres af de voksne, der omgiver dem – og af samfundet generelt.

Børn skal spille en hovedrolle i deres eget liv. De skal tages alvorligt, så de kan være med til at skabe forandringer i deres eget liv. Det giver børn selvværd, motivation og handlekraft at blive inddraget. Derfor arbejder vi kontinuerligt for, at børnene får mulighed for at deltage i beslutninger i deres eget liv og i større og mindre fællesskaber. Børn kan udmærket udtrykke deres holdninger, og derfor er det vigtigt, at vi hele tiden bliver dygtigere til at forstå børns holdninger, følelser og handlinger. I Skovbrynet skaber vi formelle demokratiske processer for, hvordan man inddrager hensynet til barnets bedste og børns egne synspunkter.

Det er en central opgave for det pædagogiske personale, at inddrage børnenes perspektiver i det pædagogiske arbejde. Vi arbejder med **"Demokrati i børnehøjde"** her i Skovbrynet; at det enkelte barn er i stand til at udforme sine egne synspunkter. Barnet har altid retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet. **Børns ret til medbestemmelse er central.**

Børn udvikler sig i samspil med andre – i inkluderende fællesskaber. Børn udvikler sig i trygge børnemiljøer med leg, kreativitet og læring i inkluderende fællesskaber, hvor de indgår i positive og sunde relationer med deres omsorgspersoner, familie og andre børn og voksne. Børn skal have omsorg for at kunne trives og udvikle sig. Vores opgave med børns læring er, at tage udgangspunkt i børnenes engagement og interesser, så børns læreprocesser altid opleves som meningsfulde og sjove af børnene.

Børn er forskellige, og deres evner og modenhed er under udvikling og derfor sætter vi en stor ære i, at møde barnet der, hvor det er i forhold til dets udvikling, evner/kompetencer og modenhed. Børn har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger og tillid fra det pædagogiske personale. **Det gode børneliv er et liv med plads, tid og ro til at være barn og med et nært og tillidsskabende pædagogisk personale, der giver barnet nærvær, omsorg og tryk til at kunne lære og udvikle sig.** I Skovbrynet skaber vi organisatoriske rammer og inkluderende pædagogisk læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Leg har en værdi i sig selv her hos os og er en gennemgående del af vores dagtilbud.

Leg er grundlæggende for barnets udvikling og understøtter blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Legen og den legende tilgang til læring er udgangspunktet for de læringsprocesser, barnet indgår i her i Skovbrynet. Vi skaber pædagogiske læringsmiljøer med fokus på legen, barnets interesser, undren og nysgerrighed.

Vores pædagogiske læringsmiljø giver barnet mulighed for at eksperimentere, forske og bruge fantasien. Børn kan lege forskellige udviklende lege samt udvikle og bruge både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer. Barnet lærer gennem legen at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og at børn derfor hele tiden må afstemme med hinanden. Det kan godt være svært indimellem, så vi står altid klar til at hjælpe barnet videre i legen. Vi øver også, hvordan man spørger "må jeg være med?". Barnets sociale læring og udvikling finder også sted, når det iagttager andres leg. Her lærer det at afkode legens formelle og uformelle regler og komme med konstruktive legeudspil, der kan bringe barnet ind i legen og hjælpe med at fastholde denne. Igennem legen lærer barnet sociale omgangsformer til at begå sig både i hverdagen i dagtilbuddet og senere i skolen. Mange børn leger spontant og af sig selv, men nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. Børn er forskellige og har brug for forskellige udfordringer. Forskelligheden kan handle om alder, køn, kulturel og social baggrund og individuelle interesser. Vi har mange forskellige børn og kulturer her i Skovbrynet, vi lærer af hinanden.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Skovbrynet arbejder vi med pædagogisk læringsmiljø hele dagen, for eksempel i rutinesituationer, planlagte aktiviteter og børneinitieret leg. Det betyder, at vores læringsmiljø er fleksible og foranderlige. Vi ved at det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbuddet.

Læringsmiljøet består af en række elementer, som det pædagogiske personale og ledelsen løbende kan arbejde med at styrke. I Skovbrynet arbejder vi målrettet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Vi ved, at det er en forudsætning for gode pædagogiske læringsmiljøer, at vi som pædagogisk personale har blik for, hvordan praksis rammesættes, organiseres og tilrettelægges. I Skovbrynet gør vi os pædagogisk-didaktiske overvejelser omkring pædagogisk læringsmiljøer, der understøtter børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.

I Skovbrynet har vi fokus på, at de pædagogiske læringsmiljøer skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv (Vi arbejder med Demokrati i Børnehøje) og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Jævnfør ovenstående afsnit.

Børn har krav på spændende og udfordrende læringsmiljøer hele dagen!

Når vi arbejder med **Intention til Handling**, som er et pædagogisk redskab, opdeler vi børnegruppen i mindre grupper, og arbejder aktivt f.eks. på legepladsen, i skoven eller i vores motorik rum. **Vi skaber aktuelle pædagogiske læringsmiljøer.** Vi skaber læringsrum/legemiljøer, der indbyder til leg og fordybelse. Vi har plads til den stille leg med små figurer og dukker, konstruktionslege og kreative udfoldelser, men også til den aktive leg, hvor kroppen og stemmen kommer i spil. Igennem planlægning, målsætning, refleksion, evaluering og dialog arbejder vi kontinuerligt med at skabe og udvikle dynamiske læringsmiljøer hele dagen, som støtter barnets trivsel, læring, dannelse og udvikling. De voksne er med til igennem vores barnesyn og børneperspektiver at sætte rammerne for læringsmiljøet - hvor børnene selv skaber legen.

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældresamarbejdet i Skovbrynet vægtes højt. Familiens førstehåndsindtryk af Skovbrynet er super vigtig. Derfor gør alle i Skovbrynet en stor indsats for at skabe et godt, tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde med forældrene. Vi ved det skaber de bedste forudsætninger for børnenes trivsel, læring og udvikling. **Forældrenes input og viden er værdifuld, relevant og nyttig for vores pædagogiske arbejde.** Og vi tænker, at vores erfaringer og input med deres barn er værdifulde for forældrene.

Vi byder alle familie hjertelig velkommen i vores hus. Vi er et stort hus med både vuggestue og 2 børnehaveafdelinger, så vi sikrer altid, at familierne får et tilhørsforhold der er tillidsfuldt og stærkt til den pågældende stue/afdeling. **Vi ser forældrene som partnere, vi er en del af hinandens liv, mens barnet går i Skovbrynet.**

Vi vægter "hverdagsmødet" mellem personale og forældre, for at skabe de gode rammer for barnets tryghed og trivsel. I Skovbrynet møder vi hinanden med en hilsen, både når vi kommer ind af døren og går hjem igen. Så vidt muligt prioriterer vi tid til at modtage det enkelte barn med en fælles forventning om, at både forældre og personale fortæller, om oplevelser fra hjemmet eller Skovbrynet, som kan have indflydelse på barnets trivsel og dag. Vi vægter et højt informationsniveau, hvor vi informerer om betydningsfulde oplevelser igennem AULA og selvfølgelig den daglige dialog, hvor der både er plads til alvor og sjove historier.

I hverdagen ønsker vi en konstruktiv dialog mellem forældre og personale, hvor der er åbenhed, respekt og lydhørhed overfor hinanden. Vi prioriterer tydelighed omkring gensidige forventninger og tilbagemeldinger, både i forhold til det, der er godt og det, der er mindre godt. Derfor har vi en forventning om, at tvivlsspørgsmål, bekymringer eller ligende, altid vil blive vendt med de personer i Skovbrynet, den involverer, sådan at der skabes fælles viden og vi kan understøtte det fremtidige samarbejde bedst muligt.

Oftest har vi stor forældreopbakning til vores arrangementer, det ved vi har en positiv indflydelse på inklusionen af alle børn.

Somme tider kan et barn have brug for en særlig indsats for at opnå en bedre trivsel eller udvikling. Igennem en tillidsfuld dialog med forældrene, hjælper vi hinanden med det. Derudover har vi et tæt samarbejde med tværfaglige konsulenter ved Varde Kommune, som kan deltage ved forældremøderne.

Forældrene i Skovbrynet kan gøre brug af personalets viden og faglighed, hvis de har brug for en snak om deres barns trivsel og udvikling. Personalet og ledelsen står altid til rådighed ift. bekymringer eller andet, som optager forældre.

Forældrebestyrelsen og forældrerådet:

Forældrebestyrelsen og forældrerådet er aktive og igennem deres interesse og engagement medvirker de til at skabe et godt dagtilbud. **De er vigtige spillere i altid at blive endnu bedre.** De er med til at kvalificere vores arbejde og hjælper bl.a. også ved vores arrangementer.

Vi er ved at danne en støtteforening, som kan lave forskellige tiltag til gavn for børn og forældre. Endvidere skal de forsøge at rejse midler til at donere forskellige ting til Skovbrynet.

2.4 Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Med et afsæt i vores barnesyn om, at alle børn i Skovbrynet skal føle sig som en del af et fællesskab og at der er plads til forskellighed, **behandler vi alle børn forskelligt for at behandle dem ens.**

Den voksnes rolle for børn i udsatte positioner, er af stor betydning. Barnet skal føle sig som en del af et meningsfuldt fællesskab og have de bedste betingelser for trivsel, læring og udvikling.

I vores pædagogiske praksis er vi opmærksomme på, at omsorg, struktur, forudsigelighed, genkendelighed og tryghed har betydning for børn i udsatte positioner. Vi er endvidere opmærksomme på, at små dynamiske fællesskaber skaber tryghed, nærvær og overskuelighed for disse børn. Det skaber mere ro til fordybelse og synliggør barnets ressourcer og kompetencer, samt giver barnet mulighed for at udvikle sig i eget tempo.

Med udgangspunkt i barnets udfordringer, rettes det pædagogiske fokus på at give det mestrigsoplevelser i lege eller aktiviteter, hvor de voksne omkring barnet har har positive forventninger til barnet.

I samarbejde med forældrene tager vi afsæt i barnets kompetencer og ressourcer med fokus på, at det styrker og udvikler barnets identitetsdannelse, selvopfattelse og selvstændighed.

Børn kan i perioder eller over længere tid være i en udsat position, og i den tid indgår vi i tæt dialog med forældrene omkring barnet for at støtte barnet bedst muligt. Endvidere gør vi brug af vores dygtige tværfaglige kollegaer i Varde Kommune., samt vores inklusionspædagog i ØST, som kommer 2 gange i ugen, her i Skovbrynet.

Vi har derfor i den pædagogiske praksis særligt fokus på:

- * At alle børn, men i særdeleshed børn fra udsatte og sårbare familier, er særligt følsomme over for at blive kørt ind i dagtilbuddet. Det er vi ekstra opmærksom på, og planlægger vores praksis efter det.
- * At vi har fokus på den positive tilgang
- * At vi har et tæt og tillidsfuldt samarbejde med forældrene, og samarbejder omkring barnets udfordringer.
- * At vi støtte barnets dannelse, ved at guide barnet i at forholde sig prøvende og nysgerrigt til verden omkring sig, og ved at give barnet erfaringer med at være en del af et velfungerende og mangfoldigt fællesskab.
- * At justere vores praksis således, at det tilgodeser barnet.
- * At de voksne omkring barnet prioriterer mindre grupper, hvor der er en tid til nærvær, fordybelse og udvikling.
- * At de voksne skaber forskellige pædagogiske læringsrum, som tilgodeser barnet, f.eks. på legepladsen, på stuen, i motorikrummet osv.
- * At de voksne tilrettelægger pædagogiske aktiviteter målrettet barnets individuelle behov.
- * At vi samarbejder med tværfaglige kollegaer.
- * At der yderligere investeres i overgangen fra vuggestue til børnehave eller fra børnehave til skole.

Vi bliver løbende tilbudt efteruddannelse for at kvalificere pædagogerne kompetencer, og føler os godt klædt på, i arbejdet med udsatte familier og børn.

2.5 Sammenhæng til børnehaveklassen

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27).

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

De gode overgange har stor betydning for os.

Vi har et tæt og intens samarbejde med skolen og deres SFO. Især i sidste halvår inden skolestart besøger vi skolen, dets omgivelser og SFO. Ligeledes er skolen inviteret med til udvalgte arrangementer her i børnehaven. Børnene starter i SFO'en ca. den 15.05 hvert år, så de stille og roligt lærer den at kende, før de skal starte egentlig i skolen. Barnet vil opleve en rød tråd i overgangen til skolen, både i form af materiale og også i form af at 1-2 pædagoger er med i overgangen, de første mdr.

Skolen er endvidere inviteret med til samarbejds møder, ved særlige pædagogiske indsatser omkring børn i udsatte positioner. Her deles vigtig viden, og gør overgangen endnu mere tryk for barnet.

Vi arbejder med at gøre børnene klar til skolelivet på flere måder. Vi arbejder med at give børnene kompetencerne til at kunne koncentrere sig i længere tid om ét emne og at give dem de sociale kompetencer til at fungere sammen som en gruppe – fx at kunne tage hensyn til hinanden. Vi arbejder også med projekter med et science-sigte.

Vi bruger samme faghæfte, som de bruger i skolen. I de ældste grupper i Skovbrynet arbejder vi i bred forstand med barnets oplevelse af egne kompetencer og mestring - børnene skal vide noget om, hvad de er gode og måske mindre gode til. Forældrene er også inddraget i dette arbejde, da de er en vigtig ressource i at støtte barnet i overgangen til de nye. Vi øver også, at de er tilstrækkeligt selvhjulpne og robuste, og at de har de sociale kompetencer til at kunne begå sig med de jævnaldrende og de lidt større børn i skolen. **Det er at kunne sige til og fra og have en smidighed i sin personlighed, som gør, at man kan blive en del af legen.**

Børnene får lov til at lufte deres forestillinger, forventninger og bekymringer om, hvad det vil sige at gå i skole. Vi har nogle gode dialoger og tegner også "**overgangsmateriale**", som kommer med over at hænge i skolen.

Vi gør meget ud af at fortælle dem, at de skal starte i SFO og ikke i skolen til en start. Vi oplever selv, at der er en fin rød tråd mellem børnehaven, SFO og skolen, da vi arbejder efter de samme værdier alle steder. Det er positivt, at børnene har de her måneder i SFO, hvor de har mulighed for at møde og opbygge sociale relationer med deres nye klassekammerater.

Skolens lærere har også været på besøg hos os, hvor de lærer om børnene i den kontekst.

Det er vigtigt for os her i Skovbrynet, at vi har en **stor berøringsflade med skolen**, og at vores kendskab til hinanden er omfangsrig, så vi hele tiden har fingeren på pulsen med, hvad der foregår.

3 ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Lokalsamfundet bliver brugt flittigt til små ture og oplevelser. Vi deltager i lokale arrangementer og initiativer - i det omfang det er naturligt for børnehaven. Børnehaven har et tæt og positivt samarbejde med både skolen og den kommunale dagpleje, og vi prøver alle på, at skabe pædagogiske læringsmiljøer, som er genkendelige og trygge for børnene i overgange.

Eksempler på det samarbejdet og inddragelse af lokalsamfundet:

* Vi hjælper "Ølgod" med at pynte til jul, så vi sammen skaber spændende og aktuelle jule-pædagogiske læringsmiljøer, som børnene kan besøge både sammen med børnehaven og sammen med deres forældre.

* Brugsen søger inddragelse ved at give forskellige ting, i forbindelse med traditioner.

* Vi bliver medtænkt i foreningslivet i Ølgod

Vi har en aktiv og engageret forældregruppe, som bl.a. bidrager ved/med forskellige arrangementer i løbet af året. De hjælper med at skabe spændende og udfordrende pædagogiske læringsmiljøer i løbet af året.

Forældrebestyrelsen tænkes aktivt ind, og de kan komme med deres bidrag.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30).

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Børnemiljøet er et samlende begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, der i Skovbrynet er aktivt integreret i den pædagogiske praksis. Børnemiljøet vurderes i et børneperspektiv, hvor vi tager udgangspunkt i personalets observationer af børnene, og ved at inddrage børnene og deres meninger.

På alle stuer vægter vi derfor dialogen med børnene, da vi igennem denne dialog evaluerer og bliver opmærksomme på eventuelle ændringer i det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.

Vi vil skabe læringsmiljøer, der inviterer til leg, kreativitet og fordybelse, hvor børnene skal have mulighed for at være fysiske og motorisk aktive, både ude og inde. På alle stuer skabes der små rum i rummet, der tilgodeser den nuværende børnegruppes behov. Vi har fokus på, at vi fordeler os ud i alle de gode inde- og uderum vi har, således der er mere ro til

nærvær, leg og fordybelse.

I vores pædagogiske praksis kommer børnemiljøet i spil når:

- * Vi inddrager børneperspektivet.
- * Vi indretter vores rum/stuer efter gruppens behov. Lokalerne indrettes så de er indbydende. Vi forholder os løbende til hvordan indretningen understøtter børnegruppens og periodens behov.
- * Vi "**klæder rummet på**" fra morgenstunden og hen over dagen ved at skabe "legescenarier" med legetøj i legezoneerne både inde og på legepladsen, og sætte materialer frem på stuerne, så det er tydeligt for børnene, hvad de kan lege med og hvor.
- * Vi har et kendskab til barnet både som unikt individ, og som en del af en børnegruppe. **Børnene er i et miljø med voksne, der tager ansvar for de stemninger børnene færdes i**, ved at være anerkendende og tillidsskabende i samspillet med børnene. Børnene mødes af voksne, der udviser omsorg, begejstring og gensynsglæde. Vi sikrer alle børn en positiv barn-voksenkontakt, og vi taler omsorgsfuldt og respektfuldt til børn og forældre.
- * Vi inddrager børnenes kreationer som en del af det æstetiske udtryk på stuen og på gangene. Vi hænger billeder op af vores pædagogiske aktiviteter og ture ud af huset.

3.2.1 Vurdering

Nedenstående graf viser Ølgod Børnehus 0-5 år - Skovbrynet's vurdering af egen praksis på baggrund af følgende spørgsmål:

I hvilken grad lykkedes det os at skabe et sundt og udviklende børnemiljø indenfor disse tre områder (med inddragelse af børneperspektivet)?

3.2.1.1 Ølgod Børnehus 0-5 år - Skovbrynet's vurdering

Ølgod Børnehus 0-5 år - Skovbrynet har endnu ikke foretaget en vurdering af ovenstående spørgsmål.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
  - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

Børns alsidige personlige udvikling har afgørende betydning for deres trivsel, læring, udvikling og dannelse, der danner grundlag for deres liv på sigt. **Her i Skovbrynet arbejder vi med en tryk tilknytning og samspil mellem børn og personale.** Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber.

Vores pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Vi er en stor institution, så dette sker på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

I vores pædagogiske grundlag her i Skovbrynet arbejder vi med, **at det pædagogiske læringsmiljø er til stede hele dagen i dagtilbud.** Vi arbejder med "**livsduelighed**" som handler om at give alle børn de bedste muligheder for at trives, udfolde sig og indgå i sociale sammenhænge.

Vi arbejder med barnets opbygning af et selv, selvværd og selvtillid, og det understøtte vi her i Skovbrynet gennem en anerkendende pædagogisk praksis og ved at sætte fokus på barnets oplevelser af mestring. Vi planlægger og

tilrettelægge varierede aktiviteter bl.a. når vi arbejder med Intention til Handling, hvor forskellige børns styrker får lov at skinne igennem på forskellige vis, hermed sikrer vi succes og mesteringsoplevelser.

Vi guider og vejleder når børnene øver sig i, at regulere sig selv og sine følelser. Vi arbejder med "Fri for mobberi" og snakker om at forstå egne og andres følelser og derigennem udvikle empati.

Vi prioriterer at skabe mindre grupper i løbet af dagen, hvor der er plads til, at det enkelte barn både bliver hørt og set. Det er vigtigt for os, at alle børn føler sig som en del af fællesskabet.

I Skovbrynet får børnene erfaringer med selvhjulpenhed, succes, modstand, glæde, frustration og konflikter.

Vi øver os konkret i:

- * at vente med at spise til alle er klar og vi har sunget vores madsang
  - * at tage tøj på
  - * at vente på tur til toilettet
  - * at vente på tur til at vaske hænder
  - * at vente til vennen er færdig med det puslespil, man selv gerne vil lave
  - * at vente på tur ved svævebanen
- og meget andet!

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Børns sociale udvikling sker i samspil med andre børn og voksne. Gennem rammesætninger og pædagogiske læringsmiljøer skaber vi mulighed for, at kvaliteten af de sociale samspil understøttes, at det enkelte barns sociale kompetencer udfoldes.

Barnets sociale kompetencer er essentielt for at indgå i fællesskabet. Gennem leg skabes og styrkes de sociale kompetencer, herunder barnets selvværd, selvtillid og en positiv selvforståelse.

Som voksne er det centralt, at vi går forrest og fungerer som rollemodeller børnene kan spejle sig i. Vi møder børn, forældre og kollegaer anerkendende ud fra ICDP's grundprincipper, og vi sikrer at børnene møder et miljø hvor mange forskellige personligheder indgår.

I Skovbrynet guider vi børnene i deres indbyrdes relationer og konflikthåndteringer med fokus på styrkelse i de sociale spilleregler. Der er en anerkendende kontakt mellem børn og voksne, hvor den voksne er bevidst om, at kommunikation er et vigtigt redskab. Den voksne hjælper og guider med at få sat ord på, i svære situationer.

Når vi arbejder med social udvikling i Skovbrynet, er vi opmærksom på:

- At vi har fokus på det enkelte individ, fokus/bevidsthed på barnets habitus og ophav.
- At børnedemokrati sikrer, at alle børn bliver set, hørt og forstået. Desuden at man ser og respekterer de andre børn og deres forskelligheder. **Børn i Skovbrynet får indflydelse og medbestemmelse på deres hverdag.**
- At vi har fokus på barnets eksisterende relationer, hjælper med at skabe nye relationer og dette understøtter, at der sker en nyskabelse i barnets sociale kapital.
- At vi understøtter, at barnet opnår en gensidigt respekt og tillidsforhold i deres barn-barn såvel som barn-voksen relationer. Gennem leg og aktiviteter sætter vi ord på børnenes samspil, og løfter hermed deres interaktioner.
- At vi gennem dialog og rutinesituationer øver børnene i, at kunne behovsudsætte. Dette styrker empatidannelsen, for bedre at kunne agere i et større samspil.
- At vi har en bevidsthed om at skabe et miljø der giver læringsrum og plads til sociale pauser, da alles sociale kapital kan være opbrugt, og har behov for at lades op.
- At vi skaber **chancelighed** gennem vores viden om det enkelte barn og dets kompetencer.
- At vi tilbyder børnene forskellige sociale udviklingsarenaer indenfor; Natur,- Kultur,- Sprog,- og Bevægelsesunivers.
- At vi ofte arbejder i mindre børnegrupper for at styrke relationerne, chanceligheden, samspilsmulighederne og de individuelle sociale kompetencer.
- At vi har fokus på sårbare børn
- At social udvikling går hånd i hånd med de øvrige læreplanstemaer, - social udvikling er altid medtænkt i vores planlægning og vores arbejde med Intention til Handling.

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. **Det tager vi meget alvorligt og arbejder meget systematisk med børns sprog og kommunikation.** Vi laver en sprogvurdering inden barnet er 3,4 år. Og følger op på den med en handleplan, hvis det er nødvendigt. Sprogvurderingen gentages flere gange i børnehavelivet, også inden opstarten i SFO.

I Skovbrynet er vi meget opmærksom på, at børns sprogtiltagelse og læringsmiljøet hænger sammen. Læringsmiljøet skal understøtte børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale og andre børn. Vi er bevidste om, at vi fungerer som sproglige rollemodeller for børnene og ligeledes, at det er helt centralt, at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Sproget er en forudsætning for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Vi ved, at det ikke kun sker gennem det talte eller skrevne sprog, men også gennem kropssprog, mimik og billedsprog.

Børn udvikler deres sproglige kompetencer gennem **samvær, relationer, oplevelser, leg, fortælling, planlagte og spontane aktiviteter i hverdagen.**

Som voksne skal vi være engagerede og nærværende med fokus på barnets sprogudvikling i hverdagen. Vi skal hjælpe barnet med at få en forståelse af sin omverden, hvor det lærer at skabe kontakt og kommunikere. Her i Skovbrynet arbejder vi altid på, at det enkelte barn skal udvikle sit ordforråd, få et nuanceret sprog, en forståelse af sproget og sprogets regler.

Vi sætter ord på børnenes og vore egne handlinger. Vi tilrettelægger dagen med samlinger med sang, sanglege, rim og remser og dialog. Vi spiller spil, tegner og skriver. Vi leger med ordene, læser højt og fortæller historier. Vi arbejder aktivt

med sprogpakken, dvs. samtaler i hverdagen, dialogisk læsning og tematisk sprogarbejde.

Vi ønsker at give børnene de bedste forudsætninger for, at bruge sproget til at kommunikere i leg samt ved konflikter. Her hos os får børnene mulighed for at bruge sproget aktivt i samspil med andre, og lærer at sætte ord på følelser og behov. Børnene får mulighed for at bringe deres stemme i spil i både mindre grupper, men også i større fællesskaber. Således oplever de, at deres tanker, ideer og meninger også har en betydning. Vi er opmærksomme på legens egenverdi, da det er i legen, at børnene integrerer deres sproglige tilegnelser.

Vi er med i projekt "**Sangglad**". Her bruges sproget til at synge og vi lærer noget om lyde og stemmerbrug.

Når vi arbejder med kommunikation og sprog, er vi opmærksomme på:

- At vi sætter ord på alle ting, og tager udgangspunkt i det enkelte barns nærmeste sproglige udviklingszone.
- At vi anvender "**de understøttende sprogstrategier**"

- At vi snakker ved måltider med børnene omkring deres madpakker, eller hvad der optager dem
- Vi synger med børnene i mange forskellige sammenhænge: Til samling, på tur i skoven, på legepladsen, i rutine situationer
- At vi øver rim og remser med børnene
- At rutine situationer er sjove og italesættende. (bleskifte, tage tøj på, spisesituationer og lign). Vi synger sange, eller siger rim og remser i ventetiden.
- At børnene spørger om hjælp, f.eks vil du lyne min jakke?
- At vi skaber en dialog med børnene, med mindst 3 turtagninger.
- At vi hjælper børn med at sætte ord på i legen, specielt i konfliktsituationer
- At vi tilbyder noget ekstra til de børn der har særlige sprogudfordringer. F.eks. tilkobles de til vores sprogvejleder i ØST (Helle) eller tilbydes undervisning af vores tale/høre konsulent i området (Lisbeth)
- At vi bruger vores to- sprogs konsulent, som giver alle to-sprogs børn en halv times undervisning i ugen.
- At vi skaber legemiljøer, hvor der bliver mulighed for børnene at fordybe sig i en leg, og derved har gode muligheder for sprogstimulering
- At vi arbejder med "Demokrati I Børnehøjde". Her bruger de deres sprog til at fortælle hvad de gerne vil - Hvad vil de gerne lege med? - hvilken zone vælger de på legepladsen? - hvor skal vi gå hen i skoven?
- At vi laver nye og udfordrende gruppedannelser/fællesskaber, hvor sproget kan blomstre
- At vi altid har spændende bøger på hylderne
- At vi sætter ord på følelser sammen med børnene. F.eks. "Jeg kan se du er ked af det"
- At vi hjælpe børnene med at italesætter hvad de vil, og hjælper dem med at lytte til de andre.
- At vi starter på at øve skriftsproget: Børnene øver sig i at skrive sit eget navn. Har et navneskilt i deres skuffe.
- **At væggene snakker**, alfabetet er på væggen, opslag med rim, remser og sange som vi bruger. Så både børnene og forældrene kan blive inspireret
- At vi skrive navn på børnenes omgivelser. F.eks reol, hylde, bord
- At der udenfor er skilte på de forskellige legehuse og forskellige uderum. - Frugthaven og fodboldbanen. Der er hinkeruder med tal.
- At vi i projekt Sangglad, får sangene med ud i de forskellige rutiner
- At vi skaber tid nok til alle børn ift, at de fortæller det de gerne vil, lige nu
- Vi skal øve os i, at øve os langsomt, også i forhold til sproget.
- Vi har fokus på form og farver.

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Krop, sanser og bevægelse er højt prioriteret her i Skovbrynet. Vi har 2 motorikvejledere, som hver fredag arbejder med børnenes krop, sanser og bevægelse. Vi kører **"Kroppen på toppen"** og ser, at det gør en væsentlig forskel i forhold til børnenes trivsel og udvikling. Her i Skovbrynet ses krop, sanser og bevægelse som sammenhængende, da sanser er det kroppen oplever verden igennem, og bevægelse er det der støtter kroppens fysiske og mentale udvikling.

Derudover er god hygiejne og kost også medvirkende faktorer til en sund krop.

Her i Skovbrynet sikrer vi, at alle børns sanser, både de primære sanser (taktik, labyrint, kinæstesi sansen) og de 4 grundsanser (lugt, syn, smag og hørelse) stimuleres igennem de aktiviteter vi laver med børnene, eller give børnene mulighed for at øve på anden vis. Derudover sikrer vi, at børnene udfordres motorisk - både grov og finmotorisk i forhold til deres nærmeste udviklingszone.

Vi arbejder med **børnenes kropsbevidsthed** her i Skovbrynet, så de lærer sig selv at kende kropsligt, herunder at mærke sig selv og egne behov. Kropslig har vi fokus på både det aktive og rolige, da kroppen har behov begge dele. Børnene skal kunne veksle mellem dette.

Vi indretter rum så de indbyder og inviterer til forskellige former for fysisk udfoldelse, bevægelse og ro - flest mulige kropslige erfaringer. Vi har en stor opmærksomhed på, at inddrage børnenes sanser i hverdagen. Vi opfordrer børnene til, at mærke deres krop f.eks. **"Kan du mærke, at din næse løber?" "Hvordan kan du mærke når du skal tisse?" "Er du mere sulten eller mæt?"**

Vi styrker sanserne ved at lave et eksperimenterende miljø. Inddrage grov/fin motorik, kinæstesisansen, taktilsansen, labyrintsansen i tilrettelæggelsen af aktiviteter, rutiner, lege- og læringsmiljøer. Vi inddrager fodspå, terapibold og andre materialer, som stimulerer de primære sanser.

I forhold til Krop, Sanser og Bevægelser er vi opmærksom på, at:

- * Vi har bløde og hårde, store og små bolde tilgængelige.
- * Vi lader børnene gå med bare tæer på forskelligt underlag, både ude og inde.
- * Vi er ude i al slags vejr. - Børnene udfordres motorisk og sansemæssigt.
- * Vi har både svinge og gyngerredskaber ude og inde. Tilgængelige variation af køretøjer og legeredskaber i et varieret terræn. Træværksted, hvor der er mulighed for at hamre og save.
- * Vi sørger for; tilgængelighed af forskellige materialer: vand, sand, mudder (jordhul hvor børnene graver med jernskovle), maling, papir, farver, modellervoks, naturens materialer mm.
- * Vi benytte afslapnings øvelser/massage for træne den kropslige ro, bl.a. ved hjælp af varme sten og afslapningsmusik.
- * Vi arbejder med børnenes selvhjulpethed i alle sammenhænge i forhold til deres nærmeste udviklingszone.

- * Vi lære børnene gode vaner om omkring hygiejne, bl.a. håndvask inspireret af sange og understøttet af billeder.
- * Vi har egentlig gåtur i skoven, hvor vi klatrer i træer og færdes i ujævnt terræn.
- * Vi fremmer bevægelsesglæde via kreativitet og leg - se hvad de andre kan, og lade sig inspirere.

Børnene lærer gennem kroppen, fysisk aktivitet giver ro i kroppen og brændstof til hjernen. Vi ser børn som er frie i deres bevægelser og udtrykker glæde ved at bruge kroppen f.eks. når vi synger sanglege og har Sangglad. Børnene får erfaringer med sanseoplevelser, og sætter ord på disse og derved lærer de begreber om deres forskellige kropsdele at kende. **Børnene udviser selvhjulpenhed i rutiner gennem hele dagen.**

Her hos os har børnene mulighed for at deltage i spontane og planlagte fysiske aktiviteter, igennem hele dagen. **Krop, Sanser og Bevægelse ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.**

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres
  - nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres
  - omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

"Naturoplevelser og Skovbrynet hører sammen. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med det naturvidenskabelige. **Natur her i Skovbrynet handler også bæredygtighed.** Vi arbejder med genbrug og genanvendelse.

Her i Skovbrynet udfordres børnene både kropsligt og mentalt i naturen og de lærer at færdes i naturen med respekt. Børnene erhverver sig viden om naturen og oplever glæde og sjov i naturen med alle sanser.

Vi "**griber**" hverdags situationer til at snakke med børnene om naturen f.eks. "Hvor kommer maden fra?" (fra jord til bord). "Regner det eller er solen der? "Hvad skal vi have på i regnvejr?"

Her i Skovbrynet har vi en stor og spændende legeplads, hvor der både kan findes regnorme, sommerfugle og andre insekter. Vi har rum til at eksperimentere og forske. Vi har hindbær og brombær, som børnene har fri adgang til på legepladsen, hvilket betyder, at børnene får erfaringer og kendskab med planteriget. Vi har også skoven tæt på, og vi tager ofte i Skoleskoven for at sanse og opleve. **Vi både følge årets gang tæt, og snakker om de fire årstider.**

Vi sørger for, at børnene har mulighed for at udforske og undersøge naturen på egen hånd. De skal have lov til at lege, bygge og fordybe sig.

Vi samler naturmaterialer: grene – kogler – pinde m.m. til leg på legepladsen, således at den bliver mere naturpræget

og dermed kan give børnene flere muligheder for undersøgelse og udforskning af naturfænomener.

Vi lærer børnene, at naturfænomener har forskellige form, farver og at de kan tælles og sorteres i forhold hertil.

Det digitale medie er også i spil ift. Natur, udeliv og science. Vi bruger iPad'en til dialog om dyr, naturen, universet og science med børnene. Via vores bibliotek sker der en vidensdeling. Vi læser vi bøger og ser på spændende billeder.

Natur, udeliv og science ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

I forhold til Natur, udeliv og science er det vigtigt for os, at:

* Vi har gruppevis en ugentlig eller flere udedag i Naturen, hvor vi gennem året tager ud i naturen – uanset vejret.

* Vi udviser respekt for naturen ved at passe godt på de dyr, insekter og planter som vi møder på vores vej.

* Vi udviser engagement i alle de naturfænomener vi møder, og lærer børnene at være nysgerrige i forhold til de muligheder, som naturen tilbyder.

* Vi lærer børnene at holde af naturen via klap/kram et træ, se træets blade og se på himlens skyer, samt lære dem om naturens mangfoldigheder.

* Vi arbejde kreativt med naturmaterialer både ude og inde.

* Vi gør brug af Natur/Kultur Varde. F.eks i form af en naturvejleder.

* Vi kan få nye ideer og inspiration til arbejdet med natur og naturfænomener, via litteratur, digitale medie og kurser.

* Vi lærer børnene om bæredygtighed

* Vi giver børnene viden omkring brugen af ressourcer: vand – el – papir – sæbe m.m.

Vi arbejder med **begrebet "Skovsvin"** her i Skovbrynet og lærer børnene, at man ikke smider affald i naturen. Vi samler gammelt affald op.

Lige nu gør vi os tanker omkring:

Vi vil gerne bygge et par Insekthoteller

Vi vil gerne lave et par højbede, så vi kan så og høste sammen med børnene.

Vi vil gerne være kreative i forhold til hegnet mod parkeringspladsen, som vi tænker kan udsmykkes med forskellige ting fra naturen i samspil med andre materialer - slanger – rør – grydelåg m.m.

Vi vil bede forældrene om fremadrettet, at aflevere deres juletræ i institutionen, så vi kan lave hulebyggeri af dem

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

Selvom børn opfattes som fantasifulde individer, har de ganske som voksne - brug for inspiration - ud over hvad deres egen fantasi kan skabe.

Her i Skovbrynet inddrages børnene i de beslutninger som vedrører kulturelle eller kunstneriske aktiviteter, de har en stemme og vi ser derfor, at deres kreativitet øges.

Vi ser kultur som en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Vi tilbyder læringsmiljøer med fokus på kultur, hvor børn kan møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden f.eks. teater, billeder, sang, musik, sprog, mimik, tegne, male osv.

Vi skaber læringsmiljøer som understøtter, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier. Vi er flere nationaliteter her i Skovbrynet, og vi lærer af hinanden. **Indsigt i kulturelle forskelligheder giver børnene mulighed for at møde andre med åbenhed og tolerance.**

Vi sørger for, at børnene både er tilskuere og aktive deltagere i læringsmiljøet, og at de får stimuleret deres engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed. Børnene får mulighed for at eksperimentere og udtrykke sig kunstnerisk. Vi anser det også som vigtigt, at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier. Vi er kreative på værkstederne/stuerne og præsenterer børnene for forskellige materialer, som senere kan vises frem rundt i huset eller komme med hjem og hænge i deres eget hjem. Vi inddrager børnene i digitale medier - kamera og iPad ved at lave forskellige aktiviteter f.eks. vendespil og historier fra hverdagen igennem collager og lign. Vi arbejder både i mindre grupper og store enheder.

Vi ønsker, at børnene lærer de forskellige normer både i Skovbrynet, men også ude i samfundet og verden at kende. Derfor har vi faste traditioner i Skovbrynet. Vi fejrer både jul, fastelavn, påske, sankt hans og halloween. Vi fejrer også alles fødselsdag, både børn og voksne - at fejre hinanden og blive fejret har stor betydning. Det er også vigtigt for os, at vi indvier børnene i dagligdagens rutiner, såsom samlinger, madpakker, toilet, garderobe, på legeplads og evt. middagslur.

Vi ønsker, at tilbyde aktiviteter som er med til at danne børnene, og vi giver dem nye oplevelser, som vækker deres nysgerrighed og forundring. Derfor prioriterer vi bl.a. at tage ud af huset, at køre med bussen, besøge plejehjemmet, tage på

biblioteket og bruge andre kulturinstitutioner som f.eks. museum. **På disse ture opmuntrer vi børnene til at undre sig,**

gå i detaljer samt at holde tænkepause. Vi bruger også vokseninitierede aktiviteter til at skabe en fælles nysgerrighed. Kultur, æstetik og fællesskab skal ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Lige nu gør vi os tanker om:

- * Vi vil gerne lave nogle nye tiltag omkring en "Forældre dag" hvor kun den ene forældre deltager i forhold til aktiviteter med deres eget barn/alle børnene.
- * Vi vil gerne indføre virksomhedsbesøg på forældrenes arbejdspladser, for at få en forståelse for forældrene arbejdsplads.

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Vi arbejder med **Intention til Handlinger** i Skovbrynet, som er et pædagogisk redskab, hvor vi reflekterer både i forhold til vores planlægning - pædagogiske praksis, rammerne for vores arbejde, samværsformen og de krav, der stilles indadtil i forhold til vores profession. En "Varde Kommune" model, udviklet til planlægning og evaluering af vores pædagogiske praksis

Vi ser det som en væsentlig og værdifuld del af vores pædagogiske praksis at arbejde **systematisk og udviklingsorienteret**, både i forhold til det enkelte barn og børnegruppen, men også i egne personlige og faglige kompetencer. Evaluering, feedback, vidensdeling og fælles dialog er betydningsfuldt og prioriteret. Derfor arbejder vi systematisk med mål, planlægning, evaluering og dokumentation, både på tværs i hele huset, samt på de enkelte stuer.

Konkrete handlinger:

Pædagogisk dag, En dag hvor vi både teoretisk og praktisk arbejder med pædagogisk praksis.

Refleksionsmøder, afdelingsmøder, stuemøder og børnemøder. Her videndeles omkring den pædagogiske praksis, indsatsområder og projekter. Til møderne aftales det, hvordan vi fremadrettet arbejder videre med "guld-kornene" Konkret arbejdes der med dialogprofiler, og disse sammenholdes med personalets og forældrenes iagttagelser af børnene.

Fokusuger med udgangspunkt i de enkelte læreplanstemaer, der struktureres og planlægges vha. Intention til Handling Sidemandsoplæring ved nyansættelser.

MUS samtaler en gang årligt.

Pædagogisk bibliotek med relevant faglitteratur.

Intern feedback

Fokus på hinandens ressourcer og kompetencer - "**Spil hinanden gode**". Feedback og dialog med både kolleger og forældre
Kurser og uddannelse.

Evaluering er et vigtigt element i vores pædagogiske praksis. Vi bruger forskellige metoder til evaluering:

Hjernen og Hjertet
Stuens dagbog
Barnets bog
Plancher og udstilling
Digitale medier - herunder foto og video på AULA
Børneinterviews/børnemøder
(Med samtykke fra forældre)

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Evalueringen af læreplanen sker på personalemøder kontinuerligt. **Det er altid et aktuelt punkt.** Endvidere på vores fællesmøder i ØST, hvor vi kan brede det endnu mere ud.

6 UDVIKLINGSPLANER

Demokrati i Børnehøjde	
Sammenhæng	Det er en central opgave for det pædagogiske personale, at inddrage børnenes perspektiver i det pædagogiske arbejde/pædagogiske læringsmiljøer. Vi arbejder med "Demokrati i børnehøjde" her i Skovbrynet; at det enkelte barn er i stand til at udforme sine egne synspunkter. Barnet har altid retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet. Børns ret til medbestemmelse er central. Det handler også om, at kunne sige fra og til og lære børn at være kritisk tænkende.
Mål	Vores mål er, at give det enkelte barn medbestemmelse, medansvar og forståelse for og oplevelse med demokrati. * Udvikle børns selvstændighed og evner til at indgå i forpligtende fællesskaber.
Tegn	Vi ser børnene bruge "deres stemme". Vi ser at børnene forstår kammeraternes synspunkter og holdninger.
Tiltag	Vi skaber demokratiske deltagelses- og øvebaner, så alle børn bliver set, hørt og forstået – og selv ser, hører og forstår hinandens forskelligheder. Vi vil stimulere børnenes nysgerrighed og evne til at undre sig i dagligdagen. Vi som pædagogisk personale i dagtilbud spiller en væsentlig rolle i at give alle børn erfaringer med aktivt medborgerskab. Eksempler fra vores hverdag: • At børnene har en stemme ift. det pædagogiske læringsmiljø • At børnene er medbestemmende i, hvor skovturen går hen • At børnene bliver medinddraget i, hvilket udetøj vi skal have på hver dag Vi vil også gøre forældrene medspillere i arbejdet med at udvikle børnenes demokratiske selvtillid.
Evaluering	Vi evaluerer på vores personalemøder
Hvem gør hvad	Alle grupper bruger Demokrati i Børnehøjde